ՀԱՅՐԵՆԻՔ

ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ

Հայրենիք շաբաթ օրերը կը հրատարակուի : Տարեկան բաժանորդագինն է Պօլսոյ համար երեք , իսկ գաւառաց համար երեք ու կէս արծաթ մէճիտ կանխիկ : Ծանուցման տողը երկու դրուշ է :

Խմբագրութեան ուղղեալ նամակ եւ ջը տրուիր : Լրագրոյս վերաբերեալ ո եւ է գիր պէտք է ուղղել առ Տէր-Խմբագիր Մ· Ց· Մելիք-եան Բիզա փաղա խան թիւ 3:

ԹԻՒ 615 ՏԱՐԻ ԺԱ· ՇԱԲԱԹ 1880 ՅՈՒՆԻՍ 28

ԱԶԳԱՅԻՆ,

Կարնոյ Գեր Առաջնորդին կողմանէ Ազգ· Պատրիարքարան զարնուած հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ տեղւոյն կաթոլիկ Առաջնորդը որ եպիսկոպոս մ'է , իտարէի ժողովոյն մէջ որոշեալ մազապանները մեր Առաջնորդէն առած կնքել ուզելով , Գեր Օրմանեան ընդդիմացեր և պընդեր է թէ նախապատուութեան իրաւունքը Հայոց Ազգի Առաջնորդին կը վերաբերի . ասոր վրայ գժտութիւն ծագելով երկուց առաջնորդաց մէջ վաեմ· կուսակալը Բ. Դրան հեռագրելու պարտաւորեր է :

Ս· Պատրիարք Հայրը սոյն խնդիրը թառն Ժողովոյ որոշմանը յանձնեց :

———

Բաբերդէն Հայ և Յոյն փոխ-Առաջնորդաց ստորագրութեամբ Ազգ· Պատրիարքարան զարնուած հեռագիր մը տեղւոյն կառավարչին արդարասիրութիւնը գովելով , որ պաշտօնանկ եղած է , նորա պաշտօնին մէջ վերահաստատութիւը կը խընդրէ :

Ս· Պատրիարք Հայրը այս մասին թագրիր գրեց առ Բ. Դուռն և իր միջնորդութիւնն հեռագրաւ յայտնեց ի Բաբերդ :

———

Արժ. Խորէն վարդապետ Կիրոյեան որ Բաբերդի Առաջ. Տեղապահ կարգուած էր , հրաժարական ըրկեր է ի Պատրիարքարան :

———

Մեծանուն և հայրենասէր գրագէտ Միքայէլ Նալբանդեանցի ամբողջ տաղերը պարունակող 30ի չափ տետր Ռուսաստանէն մայրաքաղաքս ղրկուած է ծախուելու և արդիւնքը Հայաստանի սովելոյ ահմանուելու համար :

———

Հիւանդանոցի Պատ. Հոգաբարձութիւնը Ազգ· որբանոցի չէնքին անբաւականութիւնը և այս պատճառաւ ծագած անպատեհութիւնները նկատելով որոշեց Որբանոցի կից նոր չէնք մը կառուցանել և զայն վարժարանին հետ միացնել , Նոյնպէս Հիւանդանոցի քանի մը յարկերուն խարխուլ վիճակը տեսնելով , ուրոշեց հարկ եղած նորոգութիւնն անվիջապէս ընել , և ասոնց համար 500 ոսկւոյ վարկ մը քուէարկեց :

Հոգաբարձութիւնը մայրաքաղաքիս քանի մը Թաղ· խորհուրդներէ առանց մանրախոյզ քննութեան չարունակ յանձնարարական դրերով սըղայ ղրկուիլը տեսնելով , որոշեց անհայր , անմայր և անպաշտպան տղաքները միայն ընդունիլ ի Հիւանդանոց· իսկ անոնցմէ որ Թուրական աշակերտական կուղեն , առ նուազն 150 դրուշ ամսական պահանջել :

———

Վանօրէից խորհուրդը Հայաստանի վանքերը ղրկուելիք քննիչներուն ամսական ծախքը հոգալու համար որոշեց իւրաքանչիւր անչէն վանքերէ 20 ական ոսկի կանխատուրք պահանջել , և սոյն որոշումը խառն ժողովոյ վաւերացմանը ներկայացնել :

———

Յաւօք սրտի իմացանք թէ Հայաստանի սովելոց համար Եւդոկիոյ մէջ հանգանակեալ գումարը տեղւոյն Մասնախմբին աշխրջութեան չնորհիւ նպաստակէն դուրս ազգային ձեռնարկութեան մը գործածուեր է :

Փափաքելի է մեզ որ Ս· Պատրիարք Հայրը ազգու յանդիմանական գիր մ'ուղղէ և պահանջէ դրամը Եւդոկիոյ Մասնախմբէն որ սուրբ նպատակի մը համար հաւաքեալ գումարը առանց խղճելու խորել յանդգնեներ և այսպիսեաւ նուիրատուաց ազգասիրական զգացումները վիրաւորելու պատճառ եղեր է :

———

Իւսկիւտարու Հօմ վարժարանի աշակերտուհեաց տարեկան մրցանակաբաշխութեան հանդէսը կատարելու հինգշաբթի օր ի ներկայութեան Ամերիկայի վեմ· դեսպանին :

Մրցանակաց փառաւոր բաժինը Հայ աշակերտուհեաց վիճակելով որք խիստ յաջող քննութիւն մ'անցուցած էին , վեմ· դեսպանը գոհութիւն յայտնեց և դրուատեց Հայ ուսանողուհիները որք իւրեանց Պուլղար , Տաճիկ և Հրէայ դասընկերները գերազանցած էին ուսման մէջ :

———

Ռնիկ Երզնկացի Գալուստ էֆէնտի Թիրեաքեան իւր հայրենիքն ուղեւորելու մտադիր լինելով , Ս· Պատրիարք Հօրմէն խնդրեր է որ իւր ճամբուն վրայ գտնուած վանօրէից վիճակադրութիւնը չինելու արտօնութիւն չնորհուի իրեն , Ս· Պատրիարք Հայրը սոյն առաջարկութիւնն ընդունելով , վանօրէից խորհրդոյ անօրինութեանը յանձներ է :

———

Շապին-Գարահիսարի Առաջ· տեղապահ Գեր · Տ· Մովսէս Ծ· վարդապետ քանի մը օր առաջ մայրաքաղաքս վերադարձաւ հրաժարելով Առաջ· Տեղապահի պաշտօնէն :

Գոհութեամբ կը հրատարակեմք թէ Մովսէս վարդապետ Շապին-Գարահիսարի բոլոր կուսակցութիւնները միացնելով , Սահմանադրական ժողովները օրինաւորապէս վերակազմած լինելուն համար թէ՛ վարչութեան և թէ՛ Գարահիսարի հասարակութեան գոհունակութեանն արժանացած է :

———

Գեր· Տ· Մամբրէ Ս· Եպիսկոպոս Բաղէշի Առաջնորդ ընտրուեր է :

———

Ամասիայէն զարնուած հեռագիր մ'ալ կը ծանուցանէ թէ Գեր· Իղմիրլեան սրբազան Ամասիոյ Առաջնորդ ընտրուեր է :

Մենք կը վստահիմք որ Գեր· Իզմիրլեան ոչ թէ Ամասիոյ առաջնորդութիւնը , այլ Հայաստանի վանօրէից քննչի պաշտօնն ստանձնէ որուն մէջ աւելի օգտակար կրնայ ըլլալ Ազգին իւր ունեցած հմտութեամբն ու փորձառութեամբը մանաւանդ որ այդ վանքերը մեծ կոչումմ ունենալով աւելի ազդու բարեկարգութեանց և խնամոց կը կարօտին :

———

Գեր . Տ· Վահան վարդապետ Եւդոկիոյ առաջնորդութիւնն ընդունելու համար քանի մը պայմաններ առաջարկեր է որոյ դէպառնն է իրեն 20 ոսկի ամսական սահմանուիլը :

Այս տողերը մեզ անհաւատալի թուեցան :

———

Գեր· Տ· Ճարութիւն և Գեր· Տ· Երեմիա Ս· Արքեպիսկոպոսունք այսօր Ս· Երուսաղէմ կը մեկնին :

Գեր· Երեմիա սրբազան ժամանակին դառնութեան պատճառաւ Ռուսահայոց վրայ ծանրանալ չուզելով ի նպաստ Ս· Երուսաղէմայ պարտուց հանգանակութեան գործը խիստ արդար տեսութեամբ պատեհ առթի վերապահել խոհեմութիւն համարեր է :

———

Ազնուաչուք Տիկին Մաքրուհի Ճ· Գափամաճեանի թոռան՝ Համեստուհի Մարիամ օրիորդին ընդ Շահպազեան Մեծ· Խաչիկ էֆէնտիի հարսանեաց հանդէսը կատարուելու կիրակի օր վայելուչ շքեղութեամբ , որոյ առթիւ տիկին Գափամաճեան երկու աղքատիկ որբեր ալ ամուսնացուց :

Արդէն ամէնքս գիտենք թէ Տիկին Մ· Ճ· Գափամաճեան աղքատասէր , բարեսիրտ և մեծահոգի անձ մ'է և խիստ շատեր , որբեր և այրիներ անոր բարիքն ու առատաձեռն խնամքները վայելած են : Այս առթիւ երկու որբերու ըրած մայրական հոգածութիւնն ալ աղնիւ սրտի և բարւոք կրթութեան մ'արդիւնք է , զոր բուռն զգացմամբ և անկեղծ սրտիւ կը շնորհաւորեմք :

Երկու սիրակցորդ ամոլներու յարատև երջանկութիւն և բարօրութիւն կը մաղթեմք ի սրտէ :

———

Հիւանդանոցի Պատ. Հոգաբարձութիւնը կը ծանուցանէ մեզ թէ 1881ի Օրացոյցի տպագրութեան մասին բանակցելու համար ազգային տպագրապետք յառաջիկայ ուրբաթ օր ի ժամ 8 Ազգային Հիւանդանոցի դրասենեակն հրաւիրուած են ի Մեծ Նոր խան :

———

Թառն Ժողովը յառաջիկայ երկուշաբթի օր նիստ պիտի ընէ ի Պատրիարքարանի :

———

Ազգային Ժողովն ալ իւր առաջին նիստն պիտի ընէ յառաջիկայ ուրբաթ օր ի Մայր եկեղեցի :

———

Կրօնական Ժողովը Պաշտօնական յայտարարութեամբ մը կը ծանուցանէ մեզ թէ մայրաքաղաքիս եկեղեցւոց համար քահանայ ձեռնադրելու մասին Ս· Պատրիարք Հօր և կրօնական Ժողովոյ միջև անհամաձայնութեան դրոյց մը զոր ազգային լրագրներէն ոմանք հրատարակած էին , բոլորովին սխալ է :

Կրօնական Ժողովը մայրաքաղաքիս քահանայից վիճակն աղնուացնելու և անբաւական մարդիկ ի քահանայութիւն չը կոչելու համար իւր ընտրութեան օրէն ո և է անձ քահանայ չը ձեռնադրել որոշած է : Հետևաբար վերջին օրերս քանի մը թաղերէ ներկայացեալ քահանայացուաց խնդիրը բոլորովին Ս· Պատրիարք Հօր կամայ և տնօրինութեանը յանձներ է , որմէ կը հետևի թէ իւր և Ն· Սրբազնութեան մէջ ամենեւին անհամաձայնութեան խնդիր չկայ :

———

Ազգային գրագէտ Թէրզեան Մեծ· Թովմաս էֆէնտիի խմբագրութեամբ ԾԱՂԿԱԲԱՂ ԳԻՏՈՒԹԵԱՆՑ ԵՒ ԱՐՈՒԵՍՏԻՑ անուն շաբաթաթերթ մը սկսաւ հրատարակուիլ որ հմուտ և տաղանդաւոր անձանց յօդուածները կը պարունակէ :

Յաջողութիւն կը մաղթեմք մեր մեծարգոյ պաշտօնակցին :

———

Երևանայ մէջ ալ « Պսակ » անուն շաբաթաթերթի մը սկսած է հրատարակուիլ Մեծ· Վասակ Պապաջանեանի խմբագրութեամբ , որ գրական , պատմական և մանկավարժական նիւթեր կը պարունակէ և որոյ մէկ օրինակն ալ առ մեզ ղրկելու բարեհաճեր է :

Այս Պարոնին ալ յաջողութիւն կը մաղթեմք :

ԴՊՐՈՑ ԵՒ ԱԶԱՏՈՒԹԻՒՆ

ԱՒԴ

Այս պահուս եօթն մեծ տերութիւնք Հայոց խնդրով կըզբաղին, որք ի հարկէ իրենց օրուընէ այսօր վազը կուտան, եթէ երբեք առաջուց իրենց մէջ համաձայնած չեն այս մասին։

Մեր նպատակէն դուրս է այս տեղ կանխակալ կարծիք յայտնել թէ Հայկական խնդրոյ մասին հատանա-կանաբար ինչ որոշում պիտի արուի։ Ուստի ձգենք այս խնդիրն և մի քանի օր ևս համբերենք, իրողութիւնն հարկաւ պիտի խօսի։ Մենք դառնանք բուն իսկ մեր առաջադրութեան վրայ խօսիլ։

Նախ պէտք է դիտենք թէ Հայկական խնդիրն մինչ ցայս վայր յառաջանալուն չարժառիթն ինչ է, Հայկական խնդիր, որոյ գոյութիւնն ասկից երեք տարի առաջ մոքէ իսկ անցուներն կրնար տղայական երեւակայութիւն մը համարուիլ, բայց այսօր ի մեծ զարմացումն յաչագիտաց, խնդիր եղած և տերութեանց ուշադրութիւնն գրաւած է։

Հայը ո՛չ ապստամբութեան դրօշ պարզեց, ոչ ցեղակից մեծ պետութիւն մ՚ունէր որ իւր դատը պաշտպաներ, ո՛չ տիւղերական անցեալ մ՚ունէր, որուն ի շնորհս այսօր մեծ ազգեր իրը երեսփոխանական պարտաւորութիւն մը, յանձն առնէին մեզ զօրավիդ կանգնելու, և ոչ իսկ ամենաբարգաւաճ ներկայ մ՚ունէր, յորմէ զգաճուելով և ներշնչուելով մեր դատը պաշտպանէին. հայը եթէ բան մ՚ունէր, այդ ևս իւր կարեկցութեան արժանի տառապեալ վիճակն էր. վիճակ մ՚որ վերջապէս տերութեանց ուշադրութիւնն գրաւեց, տեսնե՛նք ի՛նչ արդիւնք դուրս պիտի գայ։

Բայց մեզ համար զարմանալի և մանաւանդ ցաւալի երևցած կէտն այս է որ, սոյն միջոցիս ամէնքս ալ մեծ ու պզտիկ մէկ մէկ դիւանադէտ դարձած ենք, տեսակ տեսակ մեկնութիւններ և դուշակութիւններ կընենք և մեր բոլոր պարտականութիւններն կատարած կը կարծենք երբ լրագիր մը ձեռք անցնենք և Հայկական խնդիր վնտռենք և կամ այս ու այն անձին կարծիքն հասկըննանք։

Միայն այսչափով բաւակա՞ն է մեր պարտքը կատարած համարիլ։

Բնական է, իբրև մեր մահու կամ կենաց խնդիրն պիտի որոնենք, հետաքրքիր պիտի ըլլանք իմանալ թէ մեզ նկատմամբ ինչե՛ր կը դառնան, սակայն և այնպէս ասկից մեծ, շատ մեծ պարտականութիւններ ունինք կատարելու։

Մեր առաջնորդական խնդիրներն որոց համար մեկ երկու յօդուածով միտքը ինչ ծանօթութիւն տուինք և որոց որ անկ էր ուշադրութիւնն հրաւիրեցինք, դոհ ենք որ Մատեաց լրջամիտ յօդուածագրին ալ դրչին նիւթ եղած է, և կը փափաքինք որ շարունակէ, մեր առաջնորդական խնդիրները կըսենք որ այսօր առաւել քան երբեք լուրջ կարևորութեան և ուշադրութեան արժանի են, տակաւին իրենց նախկին տխուր վիճակին մէջ կը շարունակուին։

Ա.յս մեկ կողմ թողունք։

Մտնենք մեր դպրոցներն և այն Պոլսոյ դպրոցներն, ինչ պիտի տեսնենք, — ամայութիւն և անբարեկարգութիւն։

Տէրութեանց դեսպաններն որ այսօր մեր խնդրով կզբաղին, խօսքի աղտագաւ կըսենք, վաղն ըսեն թէ երթանք սա ազգին մտաւորական վիճակը քննենք, որոյ խնդրոյն պաշտպանութիւնը յանձնարարուած է մեզ, ինչ պիտի ընենք, ինչ պատասխան ունինք տալու, միթէ կրնա՞նք զմեզ պատասխանատուութենէ ազատել աւարկելով թէ մեր դպրոցներուն դէմ դժուարութիւն կըյարուցանեն, թէ քուրդը կուգայ կը կոխէ մեր դպրոցներն և այլն։ Եւ եթէ Պօլսոյ մեր դպրոցներն այսպէս, Հայաստանի մեր դպրոցներու վիճակին վերայ ինչ գաղափար կրնան առնուլ։

Հայաստանի մէջ մեր անցեալն այսօր քննադատութեան ներքև, լուռն խնդրոյ տակ, վարքը, բարքը նկարագիրը, հագուստը խնդրոյ տակ, մեծամասնութիւնն և ժողովրդեան ցան ցիր վիճակն խնդրոյ տակ են, յորս կոպիտ և կոշտ սուտեր և ծուռ մեկնութիւններ ալ կը վխտան, բայց երբ մտաւորական մեր վիճակն ալ այս տխուր պայմաններու տակ տեսնուին, Հայկական խնդիրն ո՛ւր կը յանգի, մեր վիճակը ո՛ւր կերթայ։

Ցունաստան մեր աչքին առջև առնենք. Թուրքիայէն ի մէջ այլոց Եպիրոսը կը պահանջէ, գիտե՛ք ինչ կըսէ, «ժողովուրդը յունարէն կը խօսի, դպրոցներու մեծագոյն մասը Յունաց դպրոցներ են, մեծամասնութիւնն յոյն է» կըսէ, ահա առարկութիւն մը որ մեծապէս ուշադրութիւն գրաւած է։

Ուշադիր ընթերցողն ինչպէս դիտեց, մեր այս խօսքերէն սա կուշէնք եզրակացնել որ մեր Պօլսոյ դպրոցներն կարի անմխիթար վիճակի մէջ կը գտնուին, Պօլսոյ՝ որ Հայ ժողովրդեան մտաւոր զարգացման իրը աստիճանաչափին կը մեկնուի կամ կը հասկցուի։

Քան տարիէ ի վեր դրեթէ ձեռնունայն մեր թանկագին ժամերն վատնեցինք, այսօր չունինք գոնէ չորս երկրորդական վարժարան որ տիպար ըլլային և դասատու, դաստիարակ հասցնէին։

Ա.յսօր քիչ շատ իրը թէ պզալի եղած է մեր մէջ կրթութեան պէտքը, դասատու կը վնտռենք և ահա մեր այդ պակասն իւր բոլոր մերկութեամբ կը պատկերանայ մեր առջև։

Անոնք որ Սահմանադրութեան դէմ՝ընդվզին, կրնան գոնէ խղճի մբօք վկայել թէ մեր Սահմանադրութիւնն քնաւ որ և է արդելք չեր դներ դպրոց բանալու մասին և կամ գոյս կզերին մենաշնորհ ըլլալու վիճակին և ազդեցութեան մէջ չեր դներ։ Կրնայինք դպրոց բանալ մեր ուզածին չափ և գտնուածներն բարեկարգել և յառաջ տանիլ։

Մեր չանքն եղաւ մէկ քանի դըպրոցական հոյակապ շէնքեր կառուցանել կարծելով որ դպրոցի շէնքը կառուցանելէ յետոյ նորա ուսումնական և տնտեսական մատակարարութիւն մանանայի պէս յերկնուստ պիտի իջնէ։

Մեր բոլոր չանքն եղաւ, փոխանակ որոշ նպատակի մը հետևելու թաղային փչուն խնդիրներով զբաղիլ, աւելի «փօրմալիթէ» ներու ետևէ վազել քան երբեք լուրջ օրօք գործ տեսնել, որ արդէն կարի ուշ մնացել էինք։

Նիստ նասի վրայ, խորհուրդ խորհուրդի վրայ, երկար բարակ անհատնում ճառերու ետևէ վերջ, այսօր տակաւին չունինք երջանկութիւն հրատարակելու որ Պօլսոյ մէջ գոնէ չորս միացեալ դպրոց ունինք։

Մեր թանգ ժամերն կանցնին, մեր դրամներն ապարդիւն և ի վնաս ազգին մխուին և դժբաղդութիւն է տեսնել որ գոնէ մէկ բարեկարգ դպրոց չունինք։

Ոչ, պարոններ, իրաց այս վիճակն բնաւ մխիթարական երևոյթ չունի, քիչ մը փոխուելու ենք, փոքր ինչ ուրիշ կերպ մտածելու և չարժելու ենք, մեր վերկութեան համար քանի որ մեր դպրոցներէն զատ մեզ դարման չի կայ, ղանոնք լուրջ ուշադրութեան ենթարկելու ենք, մինչև որ մենք զմեզ չի բարեկարգենք ուրիշներն ալ զմեզ բարեկարգելիք չունին։

Մեր միակ ժամադրավայրն է՝

Խ. Ե. Ս.

19 Մարտ 4371

Ա.ֆիօն—Գարահիսարէն՝
. . . Խմբագիր

Տեղւոյս Ազգային Սահակեան վարժարանի տարեկան շրջանը աւարտ դրած ըլլալով անցեալ ամսոյն 15 էն մինչև 18 աշակերտաց Հայկաբանութեան, Տաճկերէնի, Դաղիարէնի, և այլ ուսմանց հարցաքննութիւնք կատարուելէ վերջ՝ ամսոյն 23 ին նաև ի ներկայութեան քաղաքիս վեհար. կառավարչին և այլ բարձրաստիճան անձանց ուսումնասիրահի աշակերտաց պարգևաբաշխութեան հանդէսը տեղի ունեցաւ։

Յետ հնգետասանօրեայ հանգըստեան՝ վարժարանը սկսած է իւր նոր շրջանին մի քանի կարևոր ուսման դասեր ևս աւելցնել, այս առթիւ կ՚փութամք յայտարարել նաև թէ՝ վարժարանը պատրաստ է շրջակայ քաղաքներէն գիշերօթիկ աշակերտներ ալ ընդունիլ և կ՚խօստանայ գոհ ընել զանոնք ամենայնիւ։

Հաճեցէք, Տէր, ներկայս հրատարակելու չնորհն ունենալ։

Մնամ յարգանօք

Տնօրէն Ա.զգ. Սահակ. վրժնի.
Գաբէէն Մ. Շէլմանեան

Ա.ֆիօն-Գարահիսար
14 յունիս 1880

Կիւրինէն՝
Տէր Խմբագիր.

Հաճեցէք սոյն երկտողիկս Ձեր պատուական թերթի մի անկիւնն զետեղել։

Տեղւոյս Մ. Եկեղեցւոյ ունեցած վարժարաններու վերնայարկի մին, ուր այժմ Ուսումնասիրաց ընկերութեան խնամատարութեան ներքև դասիարակուին, նորոգման առթիւ Հայրենասիրաց ընկերութեան գանձարանէն հարիւր արծաթ մէճիտ ծախսուած էր։ Նոյն գումարն, տեղւոյս Մինասեանց Ա.ղնուաղարմ Մ. Մարգիս էֆ. անուն անձն իւր քսակէն աղջիս նուիրած է. որոյ ոչ միայն նիւթապէս ըրած պարգևն է մեզ զգալի, այլ նորա եռանդուն սիրան, ուր անկեղծ սէրն կը հանդչի, և զգայուն ոգին, որ Ազգիս օգտին և յառաջդիմութեան առթիւ պատրաստ է չանալ միշտ անձնուիրաբար։

Նշան Ս. Ա. Զաքրեանց Սեբաստացի
ի 3 Յունիս 1880
Կիւրին

Կիւրինէն մեզ դրուած նամակէ մ՚ալ հետևեալ տողերը կը քաղեմք։

«Սահմանադրութիւնը Կիւրինի մէջ գործադրելու համար Աղճապէկեան Մեսրոպ անուն վարդապետ մ՚նկատուհոս որ աւելի տգէտ և պորտաբոյծ անձ մ՚է քան Սահմանադրութիւնը դիտցող և զայն սիրող. սա աւելի վարժ է և սովոր բազմաձախ խորտիկներով իւր անձը պարարելու քան օրինաւորութիւնը ճանչնալու և Սահմանադրութեան գործադրութեան եղանակն հասկնալու։ Ա.յս վարդապետը Կիւրինի եկեղեցին թատրաբեմ կարծելով և պիւտորոնով, արտասուրակով և ականակուռ խաչով աթոռի վրայ բազմելով առասպելներ խօսեցաւ ժողովրդեան, դի տրդետ էր իւր կոչման, տգէտ Աւետարանի ոգւոյն թեև եկեղեցւոյ պաշտօնեայ էր։

«Սա Կիւրինի մէջ գաւառական Ընդհ. ժողովոյ ընտրութեան ձեռնարկեց. սակայն առանց օրինաւորութիւնը յարգելու, այլ օրէնքը չը ճանչելով զեղծումներ գործելով։ Նախ ծանձնաժողով մը կազմեց, որ իւր դիւանը չունէր, և ոչ իսկ տող մ՚արձանագրութիւն իւր գործոց մասին։ Ֆուէարկութիւնն ապօրինի էր, դի զանազան միջոցներով քուէներն հարիւրաւորած էին, այսինքն բոլորը մէկ անձի դիր էին, թող այն սպառնալիքները և ժխորները զոր մեծամեծ յարուցին ժողովրդեան ձայնը խղդելու և իրենց ընտրելիները քշելու համար։ Օրինաւո՞ր է ընտրութիւն մը յորում բռնութիւնք ի գործ կը գործուին, ու երբ իրենց կամայ հակառակ կը լինի, զայն կը մերժեն. օրինաւո՞ր է ընտրութիւն մը որ երբ քուէհամար կըսկսի, կը դադրեցնեն և 15 օր վերջը վերստին կըսկսին և 764 քուէ կը հանեն . . . իսկ քուէտուփը կը պահեն այնպիսի մէկու մը քով որ բռնապետաց կամակատարն է, և ժողովրդեան վստահութիւնը բոլորովին կորուսած է։ Բայ ասկէ աղքատաց քուէները իրենք կը դրեն և կը բերեն քուէտուփը կը յանձնեն առանց քուէարկուաց դիտութեան. դի ասոնք աղքատ ըլլալով չօրպաճիներուն ճնշման ներքև են։ Ա.յսպէս 42 երեսփոխան կընտրուին. իսկ Քաղ. ժողովոյ անդամոց 6ը միայն կընտրուին որք իրենց մարդիկն են. և մնացեալը չնին ընտրուիր, վասն զի իրենց մարդիկը չեն և այսպէս ըլլալը քուէները ըստուգած են։

«Ա.յսպէս խարդախ քուէարկութեան մը հանրագիրը չինելով և վարդապետին ճամբու ծախք վճարելով 3 ոսկի ղրկ երկու եկեղեցւոյ անտուկէն առած էին, Ս. կաթողիկոսին ղրկեցին անձամբ զայն հաստատելու համար։ Մեր այս տողերը սուտ չեն և պատրաստ եմք հաստատելու. միւս կողմանէ արժանաւոր պատասխան մ՚են Աւետաբերի թիւ 18, մայիս 4 թերթին մէջ հրատարակեալ նամակի մը որ բացագանչութենէ զատ նշանակութիւն չունի և ցաւալի է որ ճշմարտութեան սուտերն անգամ չը կրեր»։

Դարձեալ Կիւրինէն մեզ դրուած նամակէ մը կը տեղեկանամք թէ 1 յունիս ուրբաթ օր Կիւրիկիոյ Տ. Մըկրտիչ Ս. կաթողիկոսը մեծաւ հանդիսիւ և խուռն բազմութեամբ Հաճընէն Կիւրին ժամաներ. և մեծ. Մինասեանց տունն հիւրնկալուեր է։

իսկ վերջին երկու աւուրց մէջ կէս օրէ վերջ ժամ 2 ին։

Հաճեցէք, Տէր, Ձեր ներկայութեամբ պատուել վարժարանիս հարցաքննութիւնքն, և ընդունել յառաջագոյն Ստօրէնութեան խորին շնորհակալաց հաւաստիքն։

Հիմնադիր-Տնօրէն
Ռ. Ց. Պէրպէրեան

1880 Յունիս 25

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ

ՊԱՏՆԵՐԱԶԱՐԴ

ՀՌՉԱԿԱՒՈՐ ՈՃԻՐՔ

ՊՐԻՆՎԻԼԻԷ ՄԱՐՔԻԶՈՒՀԻ

ՀԵՂԻՆԱԿ ԱԼԷՔՍԱՆԴՐ ՏԻՒՄԱ

Թարգմանիչ Մ. Ց. Մելիքեան

Հրատարակէ Ս. Ղ. Պապէճեանեան

Սոյն հետաքրքրական պատմութիւնը որ ընտիր պատկերներով ճոխացեալ է, Հայրենիքի խմբագիր Մ. Ց. Մելիքեան էֆէնտիի թարգմանութեամբ ի լոյս ընծայեալ ըլլալով, կը ծախուի բոլոր դրավաճառաց քով ի դին 7 դրուշ։

Իսկ կեդրոնատեղին է Եէնի-Ճամի Զիլինկիրլէր Ճատէսի Ս. Ղուկասեան գրատունը, ուր կը ծախուի նաեւ «Արուեստ Երկայնակեցութեան» անուն օգտակար գիրքը ի դին 10 դրուշ։

ԽԱՌՆ ԼՈՒՐԵՐ

Ալպանօ-Դարատաղի խնդրոյն համար կարգեալ Օսմ. պատուիրակները երէկ իրենց պաշտօնատեղին մեկնեցան։ Բիլա պէյ միայն հրաժարած է։

— Բ. Դուռը ծանձնաժողով մը կազմուեցաւ ընդ նախագահութեամբ Ալպէտին փաշայի որոյ անդամք են Ձեվտէթ փաշա և Ցարութիւն պէյ Տատեան։

Սոյն ծանձնաժողովին պաշտօնն է դաւառաց կանոնագրի ծրագրին գործադրութեան եղանակը գծել։

— Պօլսէն հրաման ղրկուեր է Վլոլոս (Քօլօզ) որ հոն գտնուած 8000 ղօրքը իրենց երկիրը չը ղրկուին։

— Ալէքօ փաշա Բ. Դրան արաւնութեամբ Դաղղիա կուգնորի։

— Հինգշաբթի օր երկու վաշտ զօրք ղրկուեցաւ Տուլչինիօ։

— Մանաւոր հեռագիր մը կը ծանուցանէ եղեր թէ համիմաստ ծանուցագրին յետաձգումը Լոյտ Կրանվիլ առաջարկեր է։ Լոյտ գործադրութեան եղանակին վրայ տէրութեանց համաձայնութիւնը ձեռք բերելու համար Լոնտրայի դեսպանական մարմնոյն հետ բանակցելով յայտներ է թէ Բ. Դրնէն ստացած տեղեկութեանց վրայ հարկ է նախ մէջերնին համաձայնիլ ամէն պատահականութեանց առաջն առնելու համար։

— Դեսպանախորհրդոյ նախագահ Հօհէնլօհէ իշխանը գիւանագէտի մը հարցման պատասխանելով ըսեր է թէ Դեսպանախորհրդին որոշումը վերջնական է և իւր նախագահած ժողովը չկրնար իւր որոշմանց վրայ դիտողութիւն ընդունիլ, ուստի շահ ունեցող անձինք իրենց դեսպանաց միջոցաւ մեծ տէրութեանց կրնան դիմել։

— Լոնտրայէն եկած հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ Լոնտրայի ռուսական դեսպանը Լորտ Կրանվիլի յայտներ է թէ Ռուսիա դեսպանախորհրդոյ որոշման մասին Անգղիոյ բռնելիք ընթացքին կը մասնակցի։

— Պաթումէն վերստին իսլամ գաղթական կուգայ ի Պօլիս։

— Բաղաքապետութիւնն Լիատեր

Թուրքերուն

Նախապատրաստական առաջին տարւոյ համար. աշխատասիրեաց Յ. Գ. Փալտաջեան։ Նշանաւոր մանկավարժ Պ. Բաթզի բազմաթիւ խնդիրներով ճոխացեալ դասագիրք մ'է. գին 100 փարա։

Պարկեշտութիւն Բնական Պարտուկն

Նախապատրաստական առաջին տարւոյ համար. Թարգմանեց Գ. Ա. Մալաթեան։ Գին 3 դուրուշ։

Սոյն եւ վերոյիշեալ երկու դասագրեանք կը ծախուին ղլխաւորաբար Ս. Ղուկասեան դրատունը. Եէնի-Ճամի Զիլինկիրլէր Ճատէսի Թիւ 2։ Կը գտնուի նաեւ միւս հայ գրավաճառաց քով։

ՊԱՏՄԱԳ

Վէպ ային ու ատէթլերի Գայսէրիէ սէմփիսկոպոսու վէքիլի Պողոս Վ. Իմմանուէլեան Թէէլիֆի

Կը ծախուի ի գին 10 դրուշ Մահմուտ փաշա Պալթաճը խան թիւ 15 Պօյաճեան կարապետի խանութը։

Ա. Զ. Դ

Նորայրի Դաղղիերէն-Հայերէն բառարանին տպագրութիւնն սկսած է. առաջին և վերջերորդ Թերթերն հրատարակեցան։ Առ այժմ կանոնաւոր կերպով չաբաթը մէկ Թերթ պիտի երնէ. իւրաքանչիւր Թերթի գինն է 60 փարա արծաթ։ Դլխաւոր մթերանոցն է Ֆրէնկեան գրավաճառանոցը, Ուզուն չարչը, Թիւ 362. կը գտնուի նաև ամէն հայ գրավաճառաց քով, Արշակ էֆէնտիի Թըղթավաճառանոցը ի Դալաթիա, և վայս գերհանգուցեալ գրավաճառանոցը ի մեծ փողոցն Բերայի։

ԱԶԳԱՅԻՆ ՁՕՁԵՐ

Բ.

Գրեաց Ց. Ց. Պարոնեան

Ստեփան Փափազեան. — Խաչատուր Միաքեան. — Սուքիաս Գաղանճեան. — Վահան Պարտիզակցի. — Դրիդոր Աբծրունի. — Քրիստոստուր Ղազարոսեան — Գրիգոր Էնֆիէճեան. — Պօղոս Պօյուճեան. — Համբարձում Իրէնքեան. — Յովհաննէս Միւհէնտիսեան։

Կեդրոնատեղին է Ս. Ղուկասեան գրատունը։ Կը ծախուի նաեւ բոլոր գրավաճառաց քով ի դին կէս մէճիտ։

ՀԱՑԿԱԿԱՆ ԲԱՌԱՔՆՈՒԹԻՒՆ

Ուղղութիւնք ընթերցուածոց, Մատենադրութեանց նախնեաց և նշանակութեան բառից

ԳՐԵԱՑ

Նորայր Ն. Բիւզանդացի

Կը գտնուի ամէն հայ գրավաճառաց քով, Ց. Արշակ էֆէնտիի խանութն ի Գալաթիա, և վայս գերհանգուցեալ գրավաճառանոցը ի մեծ փողոցն Բերայի։ Գին 12 գահեկան արծաթ։

ԱՌՁԵՌՆ ԲԱՌԱՐԱՆ

Պատմական, աշխարհագրական և բնագիտական յատուկ անուանց

Ճաւելեալ հայկական յատուկ անուանք աշխատասիրեաց Ն. Ճիւլանեան.

Կը ծախուի ի գին 10 ֆրանք։

ԳԱՂՂԻԵՐԷՆ ԸՆԹԵՐՑԱՐԱՆ

Նոր դրութեամբ տեսական եւ գործնական

Ի. Ս. Գարաճանէ.

Հայերէն բացատրութեամբ Գաղղիերէն նախնական ընթերցարանի կամ այբենարանի մը պէտքը վաղուց զգալի եղած էր։ Այս անգամ սոյն պակասը լրացուց Ս. Գարաճան է ֆէնտի Հայ մանկտուոյն ընծայելով Գաղ. Հայ. ընթերցարան մը 80 երեսէ բաղկացեալ։

Կը գտնուի բոլոր գրավաճառաց քով, գին 3 ղրչ. արծաթ։

ԵՐԿՈՒ ԲԱՆԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆՔ

Ա. Թշնամութենէն և ֆոբ

Բ. Դեղեցկէն և գեղեցկագոյն

Ի ՌՒԹԼՈՍ Ց. ՊԻՐՊԻՐԵԱՆԷ

Կեդրոնատեղին է Կ. Պօլիս Եէնի-Ճամի Զիլինկիրլէր Ճատէսի Թիւ 2, Ս. Ղուկասեան գրատունը, կը ծախուի նաեւ ուրիշ գրավաճառաց քով։ Գին 5 ղրչ. արծաթ։

ՏԱՐԵՐՔ

ՀԱՆՐԱՀԱՇԻՒՈՑ

Գաղղիոյ Լիւքսէնբուրգ Ձրաբերյան հոգեմատ Ցօրինեաց Պ. Ց. Թոփալեան

Նախկին աշակերտ կայսերական Լիւսէի և Հանրալսարանի, դասատու չափական և բնական գիտութեանց

Սոյն գիրքը կը պարունակէ հանրահաշուական գործողութիւններ, Ա. Բ. եւ Գ. աստիճանի հաւասարութեանց, նոյնպէս մոխրագոյն հաւասարութեանց, մեծագոյնի եւ փոքրագունի, յառաջատուութեանց եւ նշանակաց վրայ ընդարձակ տեղեկութիւններ եւ իւրաքանչիւր դասուց վերայ վարժութիւններ։ Գալով առաջարկութեանց, զոյնս բազմատեսակ ընելու եւ կնճռոտներուն լուծումը դիւրացնելու խնամք տարուած է։

Կեդրոնատեղին է Պօլիս Ց. Գալաֆեան գրատունը, նաեւ ուրիշ հայ գրավաճառաց եւ Բերա գրավաճառ Վէյսի գրատունը. գին մէկ քառորդ օսմ. լիրա։

ՍՍ. ՄՈՒՏԻ ՍՄԱՅԼՍ

ԻՆՔՆՕԳՆՈՒԹԻՒՆ

կամ

ՆԿԱՐԱԳԻՐ ՎԱՐՄՈՒՆՔ

Եւ

ՑԱՐՈՏԵՒՈՒԹԻՒՆ

Լուսաբանեալ կենսագրութեամբք բարգմանեց Ֆրանսերէնէ ծանօթութեամբք եւ յառելուածով

Ս. ԼՒՄԼԻՃԵԱՆ

Երէցփոխ տէպ ուբէրտուած

Այս գրքին առաջին տպագրութիւնը չատոնց սպառած ըլլալով երկրորդ անգամ տպուած է սրբագրուած եւ փոքր ինչ յաւելեալ։ Գիրքը կը բաղկանայ 568 ութածալ երեսներէ եւ կազմուած է, գինն է 12 դրուշ արծաթ. կը գտնուի ամեն գրավաճառաց քով. բայց կեդրոնատեղին է Եէնի-Ճամի Ճատէսի Ղուկասեան գրատունը։ Տասնէն աւելի օրինակներ առնողներուն % 10 զեղչ կըլլայ այդ տեղը։ Նոյն թարգմանչին Առողջապահութիւնն ալ կը գտնուի մի եւ նոյն գրավաճառաց քով։ Գին 5 դրուշ արծաթ։

ՓԱՍՏԱԲԱՆ

Դ-բեէքէն Էֆէնտի Մելիքեան

Իւր գրասենեակը փոխադրած է Պազէճ Գաբու Բաիմ-Փաշա խան թիւ 13 եւ 14 սենեակները, զոր կը ծանուցանէ ի գիտութիւն յաճախորդաց։

ՅԱՆԿ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԵԱՆՑ

Ի Գաւառս

Ակն. — Գեր. Գարեգին Ս. վարդապետ
Աղէքսանդրի. — Մ. Մկրտիչ էֆ. Արթինեան
Ա. Գրհար. — Մ. Գարեգին էֆ. Շիշմանեան
Ամասիա. — Գեր. Մամբրէ վարդապետ
Ա.ինթապ. — Մ. Մանասէ էֆ. Չէնտղեան
Անդրնպօլիս. — Մ. Ռուբէն էֆ. Փափազեան
Ատաբազար. — Մ. Կարապետ էֆ. Թօփուզեան
Ատանա. — Գեր. Սահակ վարդապետ
Արապկիր. — Մ. Յակոբ էֆ. Ձըրագեան
Բաղէշ. — Մ. Մեկրտն էֆ. Քայլերունի
Գահիրէ. Մ. Մկրտիչ էֆ. Պալըգճեան
Դերջան. — Գեր. Իգնատիոս վարդապետ
Եղեսիա. — Յակոբ էֆ. Թաշճեան
Երզնկա. — Յ. Արշարունի էֆ.
Զմիւռնիա. — Մ. Թագաւոր էֆ. Ղազարոսեան
Իւնիա. — Մ. Թադէոս էֆ. Էօքսիւզեան
Խարբերդ. — Բարեն. Սմբ. ընկերութիւն
Կարին. — Մ. Ա. Քայլերունի էֆ.
Կեսարիա. — Մ. Սեդրակ էֆ. Գօչումեան
Կիլիկիոյ Ղուրպպէլէին. — Տ. Սահակեանոս քհնյ.
Հալէպ. — Մ. Կարապետ էֆ. Քէչկէկեան
Մալաթիա. — Մ. Գ. Վահունի էֆ.
Մարզուան. — Գեր. Սահակ վարդապետ
Մալաթիա. — Մ. Սրապիոն էֆ. Մարգարեան
Մաղնիսա. — Մ. Յովհ. էֆ. Խանչէթեան
Մարաշ. — Մ. Ցարութիւն էֆ. Մուրատեան
Մուշ. — Մ. Վահան էֆ. Մարիկոնեան
Նիկոմիդիա. — Մ. Խոսրով էֆ. Իսկիճեան
Շ. Գարահիսար. — Գեր. Մովսէս վարդպետ.
Պալըքէսիր. — Գեր. Տ. Ադամ քահանայ
Պասրա. — Գեր. Մաղաքիա Ս. վրդպետ.
Պաղտատ. — Մ. Միհրան էֆ. Սըվաճեան
Պիլէճիկ. — Գեր. Տ. Ղեւոնդ Ս. վարդապետ
Պրուսա. — Գեր. Տ. Արիստակես վրդպետ.
Ռոտոսթօ. — Մ. Կրպետ էֆ. Մէհտէրեան
Ռուսճուկ. — Մ. Սարգիս էֆ. Մատաթօվ
Սեբաստիա. — Մ. Ղազէթ էֆ. Սթամպօլեան
Վան. — Մ. Մկրտիչ էֆ. Շաղօեան
Տրապիզօն. — Մ. Մարդար էֆ. Քէլէչեան
Տիգրնկերտ. — Մ. Գաբրիէլ էֆ. Լուսրեան
Քէմախ. — Մ. Սարգիս էֆ. Կէօղիւսէօյիւքեան
Քեօթահիա. — Գեր. Տ. Գէորգ Ս. վրդպետ.
Քիլիս. — Մ. Կարապետ էֆ. Թոփմասեան

ՏԷՐ-ԽՄԲԱԳԻՐ

Մ. Ց ՄԵԼԻՔԵԱՆ

ՏՊԱՒՈՐ. Ս. Ղ. ՊԱՐՏԻԶԱՊԱՆԵԱՆ ԵՒ ԸՆԿ.

Բիզա փաշա խան թիւ 3